

Q.P. Code :23649

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Provide statistical data and diagrams wherever necessary.

- Q.1 Attempt **any two** of the following: 20
- a) Explain the major objectives of demonetization.
 - b) Discuss 'Indian demonetization as unprecedented in international economic history'.
 - c) Discuss the policy measures that can be adopted to maximize benefits of demonetization.
- Q.2 Attempt **any two** of the following: 20
- a) 'Is there a need for counter-cyclical fiscal policy in India?' Discuss.
 - b) Discuss the impact of Fiscal Responsibility Legislation (FRL) on deficits.
 - c) What are the major challenges to states for future fiscal rules?
- Q.3 Attempt **any two** of the following: 20
- a) What is Universal Basic Income (UBI)? Discuss the arguments in favour of UBI.
 - b) 'Can UBI improve financial inclusion?' Elucidate.
 - c) Analyse the impact of UBI on Labour supply and consumption pattern.
- Q.4 Attempt **any two** of the following: 20
- a) 'Is Income convergence observed within Indian?' Support your answer with arguments.
 - b) Explain Health convergence (Life Expectancy and Infant Mortality Rate) within India with room for improvement against international standard.
 - c) Discuss the Total Fertility Rate convergence in India.
- Q.5 Write note on **any two** of the following: 20
- a) Steps taken for promotion of Digital Economy
 - b) Debt Dynamics
 - c) Prerequisites for introducing UBI in India.
 - d) Consumption convergence/divergence within India.

Q.P. Code :23649

[वेळ: तीन तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3. आवश्यक तिथे संख्याशास्त्रीय माहिती द्या व आकृत्या काढा.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२०

- अ) निश्चलनीकरणाची मुख्य उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) 'भारतातील निश्चलनीकरण हि आंतरराष्ट्रीय आर्थिक इतिहासातील एक अभूतपूर्व घटना' यावर चर्चा करा.
- क) निश्चलनीकरणाचे फायदे जास्तीत जास्त करण्यासाठी धोरणात्मक उपाययोजनांची चर्चा करा.

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२०

- अ) भारतात प्रति चक्रीय (counter-cyclical) राजकोषीय धोरणाची गरज आहे का? चर्चा करा.
- ब) राजकोषीय जबाबदारी कायद्याचे (FRL) तृतीयरील (Deficits) परिणाम स्पष्ट करा.
- क) भविष्यात राजकोषीय नियम अंमलात आणण्यासाठी राज्य सरकारांपुढील प्रमुख आव्हाने कोणती आहेत?

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२०

- अ) सार्वत्रिक मुलभूत उत्पन्न (UBI) म्हणजे काय? सार्वत्रिक मुलभूत उत्पन्नाच्या बाजूचे विचार स्पष्ट करा.
- ब) सार्वत्रिक मुलभूत उत्पन्नामुळे वित्तीय सर्वसमावेशकता (Financial Inclusion) सुधारू शकते का? विवेचन करा.
- क) सार्वत्रिक मुलभूत उत्पन्नाचा श्रम पुरवठा आणि उपभोग खर्चाचे स्वरूप यांवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२०

- अ) भारतात उत्पन्न एककेंद्राभिमुखता (income convergence) होत आहे का? युक्तिवाद करा.
- ब) 'भारतातील आरोग्य निकष (आयुर्मान आणि बालमृत्यू दर) एककेंद्राभिमुख होत असताना आंतरराष्ट्रीय पातळीच्या तुलनेत सुधारणांसाठी वाव आहे.' चर्चा करा.
- क) 'भारतात एकूण जननक्षमता दर (Total Fertility Rate) एककेंद्राभिमुखता होत आहे.' चर्चा करा.

प्र.५ टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

२०

- अ) डिजिटल अर्थव्यवस्था प्रोत्साहनासाठी योजलेले उपाय
- ब) कर्ज गतिमानता (Debt Dynamics)
- क) सार्वत्रिक मुलभूत उत्पन्न योजना अवलंबण्यासाठीच्या पूर्वअटी (prerequisites)
- ड) भारतातील उपभोग खर्च एककेंद्राभिमुखता (convergence)/ तफावत (divergence)
